



VASISHTHA GROUP OF SCHOOL



મારો સૌથી મોટો દુશ્મન કોણ?

હોળી/ ઘુળેટીની રજા પૂરી થતા આજે કર્મચારીઓ ઉદાસ ચહેરે ઓફિસ આવી રહ્યા હતા. કોઈ પરાણે ઢસડીને બધાને ઓફિસ લાવતું હોઈ એવું દરેકના ચહેરા પર સ્પષ્ટપણે વાંચી શકાતું હતું. જેવા કર્મચારીઓ કંપનીના મુખ્ય દરવાજામાં દાખલ થયા કે બધાને એક બંધ પરબીડિયું આપવામાં આવ્યું અને પોતાના ટેબલ પર જઈને આ પરબીડિયું ખોલવા માટેની સૂચના આપવામાં આવી.

હાથમાં પરબીડિયું લઈને બધા ફટાફટ પોતાના ટેબલ તરફ આગળ વધ્યા. દરેકને જાણવાની ઉત્સુકતા હતી કે આ પરબીડિયામાં શું રાખેલું છે? પરબીડિયામાં એક ચિટ્ટી હતી. આ ચિટ્ટીમાં લખવામાં આવ્યું હતું કે તમારી પ્રગતિમાં અને કંપનીના વિકાસમાં અડચણ ઊભી કરનારો સૌથી મોટો દુશ્મન આજે પકડાઈ ગયો છે. તમને સફળ થતા અટકાવવામાં જેને મહત્વની ભૂમિકા ભજવી છે એવા તમારા આ દુશ્મનથી તમે પરિચિત થઈ શકો એટલે એમને એક નાની રૂમમાં પૂરી દેવામાં આવ્યો છે. તમે બધા વારાફરતી જઈને તમારા આ દુશ્મનને જોઈ શકો છો.

જેમણે જેમણે આ ચિટ્ટી વાંચી એ બધા જ વિચારે યડયા કે આપણો આવો દુશ્મન કોણ હશે! જે આપણી પ્રગતિ રોકી રહ્યો છે ને આપણને ખબર જ નથી! આવા દુશ્મનને તો ચોક્કસ જોવો જોઈએ. ચીટ્ટીમાં જે રૂમનો ઉલ્લેખ હતો તે રૂમ પાસે કર્મચારીઓની લાંબી લાઈન લાગી હતી. બધા પોતાના આ દુશ્મનને જોવા આતુર હતાં.

કર્મચારી રૂમનો દરવાજો ખોલીને જેવો અંદર પ્રવેશ કરે કે અંદરનું દ્રશ્ય જોઈને બે ધડી સ્થિર થઈ જાય. આ રૂમમાં એક પૂર્ણ કદનો અરીસો રાખવામાં આવ્યો હતો. જેમાં પ્રવેશ કરનાર માણસને પોતાનું પ્રતિબિંબ દેખાય. અરીસાની નીચે એક વાક્ય લખ્યું હતું, **‘આ ધરતી પરની માત્ર એક જ વ્યક્તિ એવી છે જે તમારી પ્રગતિ રોકી શકે છે અને એ તમે પોતે જ છો.’** જરા વિચાર કરજો આપણા વિકાસમાં આપણે ખુદ જ બાધારૂપ છીએ.



જીવનપંથ

અંક : ૨ | જુલાઈ - ૨૦૨૪

આપણા સૌથી મોટા દુશ્મન આપણે પોતે જ છીએ. આપણી અધોગતિ માટે કે આપણી ઊર્ધ્વગતિ માટે આપણે પોતે જ જવાબદાર હોઈએ છીએ. આપણી જાતનો પરિચય મેળવીને નકારાત્મકતાઓને દૂર કરી આપણી ક્ષમતાઓનો પૂરો ઉપયોગ કરીએ.

આપણે ભરોસે આપણે હાલીએ હો ભેરુ મારા,
આપણે ભરોસે આપણે હાલીએ
—પ્રદ્લાદ પારેખ

પોતાની જાતને શિસ્તબદ્ધ રાખવાના છ ઉપાયો કયા?

૧. વાણી, વર્તન અને વ્યવહારમાંથી કટુતાની બાદબાકી કરવી.
૨. આત્મસંયમ દ્વારા પોતાની જાતને શિસ્તની કેળવણી આપવી.
૩. દૈનિક જીવનમાં શિસ્ત અપનાવો અને મન—વચન—કર્મથી કોઈ દુભાય નહીં તેનો ખ્યાલ રાખો.
૪. દરરોજ સૂતી વખતે આત્મદર્શન કરી દિવસ દરમ્યાન તમારાથી થયેલ ગેરશિસ્ત બદલ પશ્ચાતાપ કરો.
૫. બીજા શિસ્તનું પાલન કરે એવો દુરાગ્રહ રાખવાને બદલે શિસ્તનો પ્રારંભ તમે જાતે જ કરો.
૬. કોઈની ઉપર શિસ્ત લાદો નહીં. તમારા વર્તન દ્વારા જ અનુકરણીય આદર્શ પાઠવો.

શિસ્ત એ સ્વયંશિસ્તને આભારી છે.

સ્વજીવનમાં સ્વયંશિસ્તનું મહત્વ છે તેટલું જ સમૂહજીવનમાં પણ સ્વયંશિસ્તનું મહત્વ છે. કોઈ પણ વ્યક્તિ, સમાજ, સંસ્થા કે દેશ દ્વારા લાદવામાં આવેલી શિસ્ત—અનુશાસનમાં ત્યારે જ રહી શકે જ્યારે એ સ્વયંશિસ્તનું પાલન કરતો હોય. સ્વયંશિસ્ત એટલે પોતાની જાત પર પોતાનું નિયંત્રણ. સ્વયંશિસ્ત એટલે પોતે નક્કી કરેલા સિદ્ધાંતો, આદર્શો પ્રમાણે જીવન જીવવું. સ્વયંશિસ્ત એટલે...

‘Stop competing with others and start competing with yourself.’ અર્થાત્ ‘અન્ય લોકો સાથે સ્પર્ધા કરવાનું બંધ કરો અને પોતાની જાત સાથે સ્પર્ધા કરવાનું શરૂ કરો’

એક વાત સમજવા જેવી છે કે કોઈ પણ વ્યક્તિ જ્યાં સુધી સ્વયં અનુશાસિત નથી ત્યાં સુધી તેમની ઉપર બીજા દ્વારા નિયમો લાદવામાં આવે છે.

તેથી જ કહ્યું છે, **अगर हम खुद को अनुशासित नहीं करेंगे तो हमारा ये काम दुनिया करेगी।**



‘ગ્રેટ લીડરશીપ’ એ સોલ્ડ લીડરશીપથી શરૂ થાય છે.

જ્યાં સુધી તમે તમારી જાત વિશે સારું ન અનુભવો ત્યાં સુધી બીજા માણસને તમારા વિશે સારું અનુભવતા કરવાનું શક્ય નથી. નેતૃત્વ પોતાની અંદરથી શરૂ થાય છે.

મોટાભાગના લોકો ધારે છે અને માને છે કે નેતૃત્વ એ એક પદ છે, પરંતુ હું ઈચ્છું છું કે તમે નેતૃત્વને તમે કોણ છો તરીકે જુઓ. ચાલો આપણે સ્વ-નેતૃત્વ શું છે તે શોધવાનો પ્રયાસ કરીએ. લીડરશીપ એ બીજાને લીડ કરવાનું છે, જ્યારે સ્વ-નેતૃત્વ એ છે કે તમે બીજાને દોરવા જાઓ તે પહેલાં તમારી જાતને દોરી જાઓ. VISA ક્રેડિટ કાર્ડના સ્થાપક, 'De Hock' એ કહ્યું, “જો તમે નેતૃત્વ કરવા માગતા હો, તો તમારો ૪૦% સમય તમારી જાતને આગળ વધારવામાં લગાવો.” તેથી નેતા તરીકે તમારે ઓછામાં ઓછા ૪૦% સમય “તમારી જાતને આગળ ધપાવવા” પર રોકાણ કરવું જોઈએ. તમે ત્રણ પગલાંની નોંધ બનાવો જે તમે તમારી જાતને આગળ વધારવા માટે ઉપયોગમાં લઈ શકો છો.

પ્રથમ પગલું : સ્વ-જાગૃતિ

તમારી અંદર જુઓ અને તમારો અવાજ, તમારું વ્યક્તિત્વ, તમારું પાત્ર શોધો. શું તમે તમારી જાતને સારી રીતે જાણો છો? તે એક પ્રકારનું આત્મનિરીક્ષણ છે. ચેકલિસ્ટ સાથે આ સ્વ-જાગૃતિ પ્રક્રિયામાં તમારી જાતને શોધો. એક ચેકલિસ્ટ તૈયાર કરો. એક વિદ્યાર્થી તરીકે કે એક વ્યક્તિ તરીકે ચેકલિસ્ટ પરના તે બધા પશ્ચો પૂછો કે જે તમે અન્ય વિદ્યાર્થીઓ કે તમારા સાથીદારો પાસેથી અપેક્ષા રાખશો. ઉદાહરણ તરીકે, જો તમે ઈચ્છો છો કે અન્ય વિદ્યાર્થીઓ કે વ્યક્તિ શિસ્તનું પાલન કરે, વ્યવસ્થિત બને, અપમાનજનક ભાષાનો ઉપયોગ ન કરે, દયાળુ અને વિચારશીલ બને, આદરપૂર્વક વર્તે અને જાગ્રત બને તેમજ આવું ઘણું બધું કરે. તો આ પ્રમાણેના પ્રશ્નો વાળું ચેકલિસ્ટ બનાવી તમે ચેકલિસ્ટમાંના પ્રશ્નોને ચેક કરી શકો છો. જો તમે ખાના ખાલી રાખો છો, તો તે એટલા માટે છે કારણ કે તમારામાં તે લક્ષણ નથી! જેમ કે જો આપણે દયાળુ અને વિચારશીલ ન હોઈએ પરંતુ અન્ય લોકોની પાસે એવી અપેક્ષા રાખતા હોઈએ ! તો હવે તમે સમજો છો કે તમારી પાસે નેતૃત્વની ખામી છે. અને તેથી તમારામાં રહેલી આ ખામીને દૂર કરવા માટે એક યોજના તૈયાર કરો. સ્વ-જાગૃતિ તમને તમારામાં જે અભાવ છે તેને દૂર કરવામાં મદદ કરે છે. આ પ્રક્રિયા તમને અન્ય લોકો પાસેથી અપેક્ષા રાખવાની શક્તિ આપે છે કે જે કરવામાં તમે સફળ થાવ છો. તમે અન્ય લોકો પાસે માયાળુ અને વિચારશીલ બનવાની અપેક્ષા રાખો છો તે પહેલા તમે તેની પ્રેક્ટિસ કરી છે. હવે તમે ફરી વાર ચેકલિસ્ટમાંના પ્રશ્નો પર ટીક કરવા માટે તૈયાર છો અને કહો, હા, તે શક્ય છે. મેં તે કર્યું, તેથી, તમે પણ તે કરી શકો છો ! તમે જે કહો છો. તમે જેનો પ્રયત્ન કરો છો તેની પ્રેક્ટિસ કરીને ઉદાહરણ સેટ કરો.

બીજું પગલું : આત્મ-પ્રતિબિંબ

એક નેતા તરીકે, તમારે તમારી ફરજો નિભાવતી વખતે અનેક પડકારોનો સામનો કરવો પડે છે. દિવસ દરમિયાન કાર્ય કરવામાં, તમારી ફરજો નિભાવવામાં શું સાચું થયું અને શું ખોટું થયું તે શોધવા માટે તમારે સવારે

સ્વયંશિસ્તનું જવલંત ઉદાહરણ એટલે ભારત દેશના રાષ્ટ્રપિતા ગાંધીજી. તેઓ જ્યારે યરવડા જેલમાં હતા ત્યારે એમને કોઈએ વાંચવા માટે સમાચારપત્ર આપ્યું હતું. એ જેલમાં સમાચાર પત્ર ન વંચાય એવો નિયમ હતો. ગાંધીજીએ બીજા દિવસે પેલા ભાઈને સમાચાર પત્ર પાછું આપતાં કહ્યું, “તમારા આ છાપાએ તો મારી રાતની ઊંઘ બગાડી. છાપું વાંચવાની લાલચ થયા કરે અને જેલની શિસ્ત તોડવા મન ના પાડે. એમાં આખી રાત ખૂણામાં ભરાઈ રહેવું પડ્યું.” ગાંધીજી એવું સમજતા કે, વ્યક્તિ પોતે જ પોતાનો સૌથી મોટો રક્ષક છે. બીજા તો કોણ પોતાની રક્ષા કરે? જો આપણું આપણા પર પૂરેપૂરું નિયંત્રણ હોય તો આપણી ક્ષમતા બહારની સફળતા પામી શકાય છે. શિસ્ત પાલનનું મહત્વ સમજ્યા પછી પણ આપણને શિસ્તમાં રહેવું કદાચિત કઠિન લાગે પરંતુ એક વિચારધારા આપણા જીવનમાં વણાઈ જશે કે,

'Discipline is rarely enjoyable but almost always profitable.' ‘શિસ્તપાલન એ ક્યારેક જ મનોરંજનયુક્ત હોય છે પરંતુ હંમેશા નફાકારક હોય છે.’ આ વિચારધારાને જીવનમાં આત્મસાત્ કરવામાં આવે તો શિસ્તમાં વર્તવું નહીં પડે, આપમેળે જ શિસ્તમાં વર્તાશે. આપણે સૌ સમૂહજીવનમાં રહીએ છીએ ત્યારે, **“When mass is more, discipline is more needed.”** અર્થાત્ ‘જ્યાં સમૂહ મોટો ત્યાં શિસ્તપાલનની જરૂરિયાત વિશેષ હોય.’

આપણે જાહેર જીવનમાં ૧૦ બાબતોને આત્મસાત્ કરી દઈએ તો શિસ્ત આત્મસાત્ કરી કહેવાશે.

૧. દરેકની સાથે વિવેકપૂર્ણ વર્તવા.
૨. સાચી અને યોગ્ય દિશામાં હેતુસભર વાતચીત કરવી.
૩. ચોક્કસ કોઈ એક વસ્તુ કે વ્યક્તિને લક્ષ્ય બનાવીને જાહેરમાં વાત ન કરવી.
૪. જરૂરિયાત પ્રમાણે કચરાપેટીનો ઉપયોગ કરવો.
૫. લાઈનમાં આવવા-જવાનું મહત્વ સમજવું.
૬. અન્યની મિલકત, વસ્તુ સામે ખોટી દ્રષ્ટિ ન કરવી.
૭. સભ્યતાપૂર્ણ વ્યવહાર કરવો. **Sorry, Thank you, Excuse me** જેવા શબ્દો વાપરવા.
૮. આપણા થકી અન્યને ખલેલ ન પહોંચાડવી.
૯. જે સ્થાનમાં ગયા હોઈએ તે સ્થાનના તમામ નીતિ- નિયમોનું પાલન કરવું.
૧૦. શાંતિથી અને યોગ્ય રીતે શોભે તેમ જાહેર સ્થળોએ બેસવું તથા ઊભા રહેવું.

આ દસ બાબતોને જીવનમાં લક્ષ્યાર્થ કરવા પ્રયત્નશીલ બની શિસ્તપાલનના આગ્રહી બનીએ અને ઘર- પરિવારમાં પણ નાનપણથી બાળ પેઢી, યુવા પેઢીને જો અનુશાસનપ્રિય બનાવવામાં આવે તો યુવાનો દ્વારા થતી ગેરપ્રવૃત્તિ અને ગુનાહિત પ્રવૃત્તિમાં ૯૫ % જેટલો ઘટાડો થઈ શકે અને એક આદર્શ સમાજ અને શ્રેષ્ઠ દેશનું નિર્માણ થાય.



થોડી મિનિટો આત્મ-પ્રતિબિંબ માટે એટલે કે આત્મ ચિંતન કરવા માટે ફાળવવી જોઈએ. તમારી જરૂરી પ્રાથમિકતાઓને સૂચિબદ્ધ કરવા સવારે અથવા સાંજે થોડી મિનિટો તમારી જાત સાથે વિતાવો. દિવસને અંતે તે દિવસની સફળતાઓ (તથા નિષ્ફળતાઓ) જોઈ જાવ જેથી પછીનો દિવસે વધારે સારો બને. માનવ વિકાસની પાછળ આખો વિચાર એ છે કે તમારા ભૂતકાળને તમારા માટે કામ કરવા દેવો અને એ વાત નિશ્ચિત કરવી કે દરેક દિવસે તમને તમારા આદર્શ જીવન અને શ્રેષ્ઠ નેતૃત્વની થોડા વધારે નજીક લઈ જાય છે. આ દૈનિક ક્રિયા તમને તમારી સમસ્યા હલ કરવાની કુશળતાને વધુ તીવ્ર બનાવવામાં મદદ કરશે.

ત્રીજું પગલું : સ્વ-નિયમન

મોટાભાગના લોકો જીવનમાં જે સૌથી મોટો પડકારનો સામનો કરે છે તે સમયનો અભાવ છે ! જવાબદારીના હોદ્દા પરના મોટાભાગના લોકો પછી તે શાળામાં હાઉસની જવાબદારી હોય કે મોનિટરની કે પછી જીવનની અન્ય કોઈ દરેક વ્યક્તિ કામને પૂર્ણ કરવા માટે ખૂબ ઓછો સમય મળે છે એવી ફરિયાદ કરે છે. કારણ કે જ્યારે તમે નેતૃત્વની જવાબદારીનો સ્વીકાર કરશો ત્યારે તમારે એક વિદ્યાર્થી તરીકે કે પછી એક નેતા તરીકે તમારા ઉપલબ્ધ સમયની આસપાસ કામ કરવાની જરૂર હોય છે. ઘણા વિદ્યાર્થી કે નેતાઓ ક્યાં તો પોતાનું કામ કરવા પર ધ્યાન આપે છે અથવા નેતૃત્વનું કાર્ય કરે છે અથવા તો બધું ભેગું કરી નાખે છે. સેલ્ફ રેગ્યુલેશન એટલે કે સ્વ-નિયમન એ તમારી પાસેના મર્યાદિત સમયને પ્રાથમિકતા આપવા, યોજના બનાવવા અને અસરકારક રીતે ઉપયોગમાં લેવાની અનુકૂળતા કરી આપે છે. તમે દિવસ દરમિયાન કરો છો એ દરેક કાર્યની યાદી હોવી જોઈએ અને તેને ક્યારે કરવાના છો એનો સમય પણ નક્કી કરવો જોઈએ. નેતૃત્વ કૌશલ્યોનો અભ્યાસ કરવાની આ તમારી તક છે. તમે તમારી જાતને પરિવર્તન કરવા અને શાળાનાં તમારા પરફોર્મન્સમાં પરિવર્તન લાવવા માટે આ પગલાંનો અભ્યાસ કરી શકો છો. તમે તે કરી શકો છો, અને તેથી જ તમે શાળામાં ક્યારેક સ્કૂલ કેપ્ટન, હાઉસ કેપ્ટન, વર્ગ મોનિટર જેવી જવાબદારી સ્વીકારો છો. અત્યાર સુધીમાં તમે સમજી ગયા હશો કે, સ્વ-નેતૃત્વ એ છે કે તમે બીજાઓને દોરવા જાઓ તે પહેલાં તમારી જાતને દોરી જાઓ. એક નેતા બનવા માટે, તમારે તમારી જાતને રૂપાંતરિત કરવાની જરૂર પડે છે જેથી કરીને તમે તમારામાં હકારાત્મક પરિવર્તન લાવી શકો. તમારે એ પણ જાણવું જોઈએ કે તમારે નૈતિક નેતૃત્વની પ્રેક્ટિસ કરવાની જરૂર છે. તે કરવા માટે સેલ્ફ ડિસીપ્લીન અને લીડરશીપ જેવી કોર વેલ્યુ તમને માર્ગદર્શન આપશે. આ માટે તૈયાર રહો.

— લેખક : કે જ્યોર્જ મેથ્યુ.

આદર્શ નેતૃત્વનું ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણ

આ એ સમયની વાત છે જ્યારે ભારતે પ્રથમ વખત સ્વદેશી બનાવટના અગ્રિ મિસાઈલનું પરિક્ષણ કર્યું હતું. મિસાઈલ બનાવનારી ટીમના લીડર તરીકે ડૉ. એ. પી. જે. અબ્દુલ કલામ સેવા આપી રહ્યાં હતા. જ્યારે મિસાઈલનું પરિક્ષણ કરવાની તારીખ નક્કી થઈ ત્યારે સમગ્ર વિશ્વએ આ ઘટનાનો વિરોધ કર્યો પણ ભારતને પોતાની ટેકનોલોજી પર અને વૈજ્ઞાનિકો

પર પૂરો વિશ્વાસ હોવાથી બધાના વિરોધ વચ્ચે પણ પરિક્ષણ કર્યું.

જ્યારે મિસાઈલના પ્રક્ષેપણ માટે કમ્પ્યુટરને આદેશ આપી દેવામાં આવ્યો ત્યાર પછીની થોડી જ ક્ષણોમાં કમ્પ્યુટર પર “હોલ્ડ” નો મેસેજ આવ્યો. કલામે પોતાની ટીમને આ બાબતે પૂછ્યું ત્યારે ટીમે કમ્પ્યુટરને બાયપાસ કરીને મેન્યુઅલી પ્રક્ષેપણ માટે સૂચન કર્યું. કલામે ટીમના સૂચન મુજબનો નિર્ણય લીધો અને પરિણામ એ આવ્યું કે પરિક્ષણ નિષ્ફળ રહ્યું.

પ્રેસ અને મિડિયાવાળા બહાર રાહ જોઈને જ બેઠા હતા. કલામ પ્રેસ કોન્ફરન્સ સંબોધવા માટે બહાર આવ્યા તેની સાથે આ સમગ્ર પ્રોજેક્ટના ચીફ ડૉ. સતિષ ધવન પણ હતા. જેવા બધા પ્રેસની સામે આવ્યા કે બધાએ માઈક ડૉ. કલામની સામે ધરી દીધા. ડૉ. સતિષ ધવને બધા જ માઈકો પોતાના તરફ ખેંચીને કહ્યું, “હું આ સમગ્ર પ્રોજેક્ટનો ચીફ છું અને નિષ્ફળતા માટે જવાબદાર છું. આપને વચન આપું છું કે મારી ટીમ ડૉ. કલામની આગેવાની હેઠળ વધુ મહેનત કરશે અને અમારી ક્ષતીઓને અમે દૂર કરીશું,” કલામ તો જોતા જ રહી ગયાં.

ટીમ ફરી કામે વળગી. ક્ષતિઓ દૂર કરી અને ફરીથી મિસાઈલના પ્રક્ષેપણનો દિવસ આવ્યો. આ વખતે પ્રક્ષેપણ સફળ રહ્યું. બધા ખૂબ આનંદમાં હતા. ભારતે પોતાની અણુ ટેકનોલોજીનો સમગ્ર વિશ્વને પરિચય કરાવ્યો હતો. પ્રેસ અને મિડિયાના લોકો બહાર રાહ જોઈને ઊભા હતા. ડૉ. સતિષ ધવન ડૉ.કલામ સાથે મિડિયા સમક્ષ આવ્યા એટલે બધાએ માઈક, ડૉ. ધવનની સામે રાખ્યા. ડૉ. ધવને હળવેથી ડૉ. કલામને આગળ કરીને કહ્યું, “કલામ, આ પ્રેસ કોન્ફરન્સને તમે સંબોધન કરો.”

સફળતાનો યશ પોતાની ટીમને આપે અને નિષ્ફળતાની જવાબદારીઓ પોતાની પાસે રાખે એ જ આદર્શ નેતૃત્વ પૂરું પાડી શકે.

જે માણસ બધું કામ પોતાની જાતે જ કરવા માગતો હોય અને કરેલા કામનો જશ માત્ર પોતાની જાતને જ આપતો હોય એ ક્યારેય સારો લીડર ન બની શકે.
— એન્ડુ કાર્નેગી

તમારી જાતનું પુનઃસર્જન કરો

તમારું સામર્થ્ય સુધારો તમારી ક્ષમતા વધારો એ જ પ્રગતિ છે.

“આ દુનિયામાં કોઈ વધારાના લોકો નથી.” આ કહેવાનો મારો અર્થ એમ છે કે આપણામાંની દરેક વ્યક્તિ અહીં એક ઉદ્દેશ્ય તથા એક ચોક્કસ ધ્યેય માટે આવે છે. સુપ્રસિદ્ધ મનોવૈજ્ઞાનિક અબ્રાહમ મેસ્લોની જેમ, હું પણ પ્રમાણિકપણે માનું છું કે દરેક માણસ એક ઉદ્દેશ્ય અને ઉદ્યમ માટે જ પેદા થયેલો હોય છે. કેટલાક લોકો માટે, આ ઉદ્યમ એક દેશ, એક કંપની અથવા એક લોકસમુદાયને ચલાવવા તરીકે પ્રગટ થઈ શકે. અન્યો માટે તે તેમની કળા, કવિતા અથવા જાહેર સેવા દ્વારા નેતૃત્વ દર્શાવવાનો હોઈ શકે છે. દરેકે દરેક વ્યક્તિનું એક ભાગ્ય હોય છે અને જ્યારે આપણા દિવસો તે ધ્યેયને પૂર્ણ કરવાની દિશામાં આગળ વધે છે ત્યારે આપણું જીવન તેના ઉચ્ચતમ સ્તરે કાર્ય કરવાનું શરૂ કરે છે.

સફળ વિદ્યાર્થીઓ અને વ્યક્તિઓ જાણે છે. તેથી જ તેઓ એ પૂછતાં નથી, “શું હું આથી વધારે સારું કરી શકું?” કારણકે તેઓ જાણે છે કે તેઓ કરી શકે છે. તેથી તેઓ આમ પૂછે છે, “હું આ કામને કઈ રીતે વધારે સારી રીતે કરી શકું?”

માણસ જ્યાં જાય છે, ત્યાં તેવો થઈ જાય છે. તમે જે પણ કરો તેમાં ‘સુધારવા’નું જ વિચારો અને જે પણ કરો તેમાં ‘ઉચ્ચ માપદંડ’નો જ વિચાર કરો. એવું માનો કે તે કરી શકાય છે. કશુંક કરી શકાય છે એ માન્યતા જ મનને તેના ઉપાય શોધવા પ્રેરે છે અને આગળ ધકેલે છે. જ્યારે તમે માનો કે તે અશક્ય છે, તો તમારું મન એ પૂરવાર કરવા મથે છે કે તે શા માટે અશક્ય છે. પણ જ્યારે તમે હૃદયપૂર્વક એમ માનો, કે કંઈક તો કરી જ શકાય છે, તો તમારું મન તે કરવાના માર્ગો શોધવામાં તમને મદદ કરે છે.

જીવનની દરેક બાબતમાં – અભ્યાસ કે કામથી લઈને શાળા, ઘર કે સામાજિક વિકાસમાં સફળતાની ફોર્મ્યુલા એક જ છે. જે તમે કરી શકતા હો તે વધારે સારી રીતે કરો (તમારા કામની ગુણવત્તા સુધારો) અને જે કરી શકતા હો તે વધારે કરો (તમે જે કરતા હો તેનો જથ્થો વધારો). ગુણવત્તામાં વધારો અને જથ્થાનો વ્યાપ. એક વિદ્યાર્થી તરીકે કે વ્યક્તિ તરીકે તમે તમારી જાતને સતત યાદ કરાવતા રહો કે તમે જે વિચારો છો તેના કરતાં તમે ઘણા સારા છો. એટલે તમે અત્યારે જે પણ કામ કરો છો તેના કરતાં ઘણી વધારે સારી રીતે તે કામ કરી શકો છો.

જીવનમાં સર્વશ્રેષ્ઠ અને જેમણે માત્ર પ્રયાસ કર્યો હતો. તેમની વચ્ચેનો તફાવત એ છે કે સાચા નેતાઓ સતતપણે જે સહેલું છે તે નહીં પરંતુ જે યોગ્ય છે તે કરતા રહે છે. આધારભૂત સફળતા માટે કઠીન પરિશ્રમ અને આત્મશિસ્તની જરૂર પડે છે. વ્યવસાયિક તેમજ અંગત બંને રીતે તમારા મહાનતમ જીવન સુધી પહોંચવા માટે તમે તેની કિંમત ચૂકવવા ઈચ્છુક હો તે આવશ્યક છે.

ચાર સાદી રીતે જે તમને દર્શનીય પરિણામો સર્જવામાં મદદ કરશે.

૧. તમારાં ધોરણો ઉપર લઈ જાવ. :- તમે જે કંઈ પણ કરો તે બધામાં વિશ્વસ્તરીય બનવામાં તમારી જાતને સમર્પિત કરી દો. તમારી પોતાની પાસેથી શ્રેષ્ઠ સિવાય અન્ય કશાની અપેક્ષા ન રાખો.

૨. તમે જાણતા હો તેવી સૌથી સકારાત્મક વ્યક્તિ બનો. :- તમારો જુસ્સો ચેપી છે. આધારભૂત સફળતા માટે કઠીન પરિશ્રમ અને આત્મશિસ્તની જરૂર પડે છે.

૩. યાદ રાખો કે તમારું આરોગ્ય જ તમારી સંપત્તિ છે. :- ઊર્જા વગર તમે ક્યારેય તમારાં સ્વપ્નોને સાચા નહીં પાડી શકો તથા તમારું મહત્તમ જીવન જીવી નહીં શકો. કસરત કરો, સારું ખાવ અને યાદ રાખો કે તમારી તંદુરસ્તી જ તમારી સૌથી કિંમતી મિલકત છે.

૪. તફાવત ઊભો કરો. :- માનવ હૃદયની સૌથી ઊંડી જરૂરિયાત પોતાની જાત કરતાં કંઈક વધુ મહત્વની વસ્તુ માટે જીવવાની છે. તમને લોકો જેવા મળે તેના કરતાં તેમને વધુ સારી અવસ્થામાં છોડો. તમારા અભ્યાસમાં, પરીક્ષાની તૈયારીમાં કે કોઈપણ કાર્યમાં તમારું જે શ્રેષ્ઠ છે તે આપો અને તે માત્ર સારા પરિણામ માટે જ નહીં, તમારી શ્રેષ્ઠ કારકિર્દી માટે, તમારા શ્રેષ્ઠ જીવન માટે કરો.

તમારી જાતનું સૌથી ઉડા સ્તરે આત્મ નિરીક્ષણ કરવું એ તમે કરી શકો તેવું શ્રેષ્ઠ કામ છે.

આત્મ ચિંતન માટે નોંધનીય પ્રશ્નો

૧. તમે વિદ્યાર્થી કે વ્યક્તિ તરીકે તમારી જાતનું પુન:સર્જન છેલ્લે ક્યારે કર્યું હતું?
૨. તમે તમારા વિષયને વધુ સારી રીતે ભણવા માટે કે તમારા કાર્યને વધુ શ્રેષ્ઠ રીતે કરવા માટે શું કરો છો?
૩. તમે હંમેશા જે રીતે કાર્ય કરો છો તેને પડકારવા તથા ભવિષ્યમાં વધુ સફળ થવા તમારામાં શું બદલાવ લાવશો?
૪. તમે સ્વપ્ન જોવા માટે, પુન:સર્જનની હિંમત કરવા માટે તથા ઝળહળવા માટે શું કરશો?

તમે વધારે કુશળ બનો, તમારી ક્ષમતા વધારો અને તમારી જાતનું પુન:સર્જન કરો એ જ શુભેચ્છા.

– રોબિન શર્મા

કવિતા

અનુશાસન

दुनिया का आधार है, सृष्टि का श्रृंगार है हर जीवन का सार है ।
सृष्टि सारी नियमबद्ध, अनुशासन में संसार है ॥

चाँद- सितारे सभी नजारे, सभी नियम से बँधे हुए ।
इस अनन्त विराट ब्रह्मांड मे, अणु से हर अणु सधे हुए ।
अनन्त सृष्टि में सुन्दरतम, अटल रहा व्यवहार है ।
सृष्टि सारी नियमबद्ध, अनुशासन में संसार है ॥

रात कभी प्रभात है, ग्रीष्म कभी बरसात है ।
अनुशासन से ही निर्धारित, अद्भुत की हर बात है ॥
जीवन वही महान जहाँ जीवन में शिष्टाचार है ॥
सृष्टि सारी नियमबद्ध, अनुशासन में संसार है ॥

– हरिशंकर ‘हरि’

VASISHTHA GROUP OF SCHOOL

શ્રી વસિષ્ઠ વિદ્યાલય, વાવ.

ગુજરાતી માધ્યમ / દિલાઈ માધ્યમ

નર્સરી થી ઘો. ૧૨ સાયન્સ/કોમર્સ

☎ 02621 255551/3 ☎ 91734 02809 / 91733 15555

વસિષ્ઠ જેનેસિસ સ્કૂલ, બાબેન.

ગુજરાતી માધ્યમ

ઘો. ૧ થી ૧૨ સાયન્સ

☎ 02622 225542/43 ☎ 91576 44555

☎ www.vasishthagensisschool.net

જીવનપંથ



4

VASISHTHA GROUP OF SCHOOL